MATEMATIK MASHG'ULOTLARDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Ahmadjonova Dilnavoz Muhsinjon qizi
FarDU, magistr

Received: 27.10.2025
Revised: 28.10.2025
Accepted: 28.10.2025

Kalit so'zlar: texnologiya, innovatsion, pedagog, predmet, ta'lim.

Annotatsiya. Ushbu tezisda, maktabgacha ta'lim tashkilotida matematika mashg`ulotlarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish, innovatsion metod va texnologik vositalarni joriy etish va ularni amalda qo'llash haqida yoritilgan.

Ключевые слова: технологии, инновационные, педагог, предмет, образование

Keywords: technology, innovative, pedagogue, subject, education

Аннотация. В данной описано использование педагогических технологий на занятиях по математике в дошкольной образовательной организации, внедрение инновационных методов и технологических средств, а также их практическое применение.

Annotatsiya. This thesis describes the use of pedagogical technologies in mathematics classes in a preschool educational organization, the introduction of innovative methods and technological tools, and their practical application.

Yangilangan ta'limda o'quvchining yuragidagi cho'g'ni alanga oldirish, uni har tomonlama rivojlantirib, bilimdan-bilimga yetaklab olib chiqish uchun zamonaviy darslar zarurdir.

Hozirgi paytda pedagogika fanida pedagogik texnologiyalar, ta'lim texnologiyasi, o'qitish texnologiyasi iboralari tez-tez tilga olinmoqda. Bugungi kungacha pedagogik adabiyotlarda, ta'lim muammolariga oid ma'ruzalar, rasmiy hujjatlarda «yangi pedagogik texnologiya», «ilg'or pedagogik texnologiya», «zamonaviy ta'lim texnologiyasi» ga oid tushunchalari hali ham bir qolipga tushirilmagan, entsiklapediyalarda izohlanganicha yo'q, uning mazmunini yagona talqini ishlab chiqilmagan va shuning uchun iboraning bir-biridan farqlanuvchi ko'pgina ta'riflari mavjud.

Pedagogik texnologiya - shunday bilimlar sohasiki, ular vositasida uchinchi ming yillikda davlatning ta'lim sohasidagi siyosatida tub burilish yuz beradi, o'qituvchi faoliyati yangilanadi, o'quvchi va talaba yoshlarda hurfikrlilik, bilimga chanqoqlik, Vatanga mehr-muhabbat, isonparvarlik tuyg'ulari tizimi shakllantiriladi. Ma'lumotlilik asosida yotuvchi bosh g'oya ham tabiat va inson uzviyligini anglab yetadigan avtoritar va soxta tafakkur yuritish usulidan voz kechgan, sabr-bardoshli, qanoatli, o'zgalar fikrini hurmatlaydigan, milliy-madaniy va umuminsoniy qadriyatlar kabi shaxsiy sifatlarni shakllantirishni ko'zda tutgan insonparvarlik hisoblanadi. Bu masalaning yechimi qaysidir darajada ta'limni texnologiyalashtirish bilan bog'liqdir.

Dastlab "**texnologiya**" tushunchasiga aniqlik kiritaylik. Bu so'z texnikaviy taraqqiyot bilan bog'liq holda fanga 1872-yilda kirib keldi va yunoncha ikki so'zdan - "**texnos**" (techne) - **san'at**, **mahorat**, **hunar** va "**logos**" (logos) - **fan** so'zlaridan tashkil topib "**hunar fani**" ma'nosini anglatadi. Biroq, bu ifoda ham, zamonaviy texnologik jarayonni to'liq tavsiflab berolmaydi. Texnologik jarayon, har doim zaruriy vositalar va sharoitlardan foydalangan holda, operatsiyalarning muayyan ketma-ketlikda bajarilishni ko'zda tutadi. Aniqroq aytadigan bo'lsak, texnologik jarayon - bu mehnat qurollari bilan mehnat ob'ektlari (xom ashyo)ga bosqichma-bosqich ta'sir etish natijasida mahsulot yaratish borasidagi ishchi (ishchi mashina)ning faoliyatidir. Ana shu ta'rifni tadqiqot mavzusiga o'giradigan bo'lsak, ya'ni: **Pedagogik texnologiya** - bu o'qituvchi (tarbiyachi)ning ta'lim-tarbiya vositalari yordamida o'quvchi (talaba)larga muayyan sharoitda ta'sir ko'rsatishi va bu faoliyat mahsuli sifatida **ularda oldindan belgilangan shaxsiy sifatlarni shakllantirish jarayonidir.**

Yuqorida keltirilgan ta'rifdan ko'rinib turibdiki, pedagogik texnologiya tushunchasini izohlashda **texnologiya** jarayoni asos qilib olindi. Aslini olganda ham, bu tushunchaga berilgan ta'riflar pedagogik adabiyotlarda nihoyatda ko'pdir. Pedagogik adabiyotlarda "texnologiya" atamasining xilma-xil ko'rinishlarini uchratish mumkin: **"o'qitish texnologiyasi", "ta'limli texnologiya", "ma'lumot texnologiyasi", "o'quv jarayoni texnologiyasi"** va hokazo. O'qitish texnologiyasi pedagogik texnologiyaga yaqin tushuncha bo'lsa-da, aynan o'xshash ma'noni anglatmaydi, chunki u ma'lum predmet, mavzu va savollar doirasidagi aniq o'quv materialini o'zlashtirish yo'lini muayyan texnologiya atrofida ifoda etadi. U ko'proq xususiy metodika bilan bir qatorda turadi.

Pedagogik texnologiya asosi **ma'lumot texnologiyasini** joriy etish taktikasini ifodalaydi va "o'qituvchi - pedagogik jarayon o'quvchi (talaba)" funksional tizim qonuniyatlariga tegishli bilimlar asosida quriladi.

Alohida qayt etib o’tish joizki, ayni vaqtda ta’lim texnologiyasi tushunchasini mantiqiy-g’oyaviy jihatdan izohlash borasida yagona fikr mavjud emas. Pedagogik adabiyotlarda 300 dan ortiq ta’riflar berilgan.

Yuqorida qayd etilganidek, pedagogik texnologiya nazariyasi o’tgan asrning ikkinchi yarmidan boshlab asoslanib kelinayotgan bo’lsa-da, aynan “pedagogik texnologiya” tushunchasiga nisbatan turlicha yondashuvlar mavjud. Xususan pedagog olim V.P.Bespalko pedagogik texnologiyani “amaliyotga tatbiq qilinadigan muayyan pedagogik tizim loyihasi” deya ta’riflaydi hamda asosiy diqqatni o’quv-pedagogik jarayonni oldindan loyihalashga qaratadi. N.F.Talzina esa pedagogik texnologiyaning “fan va amaliyot oralig’ida muayyan tamoyillarni olg’a suruvchi metodlar ishlab chiqaruvchi, ularni izchil qo’llash kabi masalalarni hal etishga yo’naltirilgan mustaqil fan” bo’lishi lozimligini qayd etadi va hokazo.

Xulosa qilib shuni aytish kerakki hozirgi zamon talablariga ko`ra maktabgacha yoshdagi bolarni maktabgacha ta`lim tashkilotlarida matematika mashg`ulotlarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish natijasida matematika mashg`ulotlariga qiziqtirish va tushuntirish osonlashadi. Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida matematik mashg`ulotlarda pedagogik texnologiyalarning ko`p usullardan foydalaniladi.

Masalan Og`zaki, Klaster(Tarmoqlash), Fikir hujumi, Yalpi hujum kabi padagokik texnologilar samarali hisoblanadi.Lekin hozirgi zamon talablariga ko`ra maktabgacha ta`lim tashkilotlarida raqamli texnologiyalardan foydalanish ko`proq samara beradi. Shunday ekan, ta’lim jarayonini sifat jihatdan yuksaltirish, uning mazmunini boyitish, samaradorligini oshirish, yosh avlodni ta’limning keyingi bosqichida hech bir muammosiz bilim olishni davom ettiradigan bolalar ilib yetishtirishimiz uchun eng zamonaviy uslublarni keng qo‘llashimiz zarur. Xususan, zamonaviy axborot texnologiyalarini ta’lim-tarbiya jarayoniga jadal joriy etish shu kunning muhim vazifalaridan ekanin chuqur his qilishimiz lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi 595 – qonuni
2. Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrdagi 802-son qarori
3. “Ilk qadam” Davlat o’quv dasturi O`RMTV Toshkent-2018
4. Avliyoqulov N.X. Zamonaviy o’qitish texnologiyalari – Toshkent, 2001
5. Abduqodirova A.A, Begmatova N.N Maktabgacha ta'lim muassasalarida multimedia texnologiyasidan foydalanish uslubiyati. O"quv - usubiy qo'llanma.